

Miscellanea

DOI: 10.26354/bb.7.1.98.2025

Dawid Banaś*

ORCID: 0000-0002-8568-3861

dawid.banas@ue.poznan.pl

Bankowe Indywidualne Konta Emerytalne – najbezpieczniejsza forma oszczędzania na emeryturę

Streszczenie

Indywidualne Konta Emerytalne (IKE) stanowią jedną z dobrowolnych form dodatkowego oszczędzania na emeryturę. Oferowane są przez pięć rodzajów instytucji finansowych, w tym przez banki. Choć bez względu na rodzaj instytucji oszczędzający mają gwarancję zwrotu kapitału, to zapewniają je trzy różne podmioty. Skutkuje to chociażby różnicami w maksymalnej wysokości zwrotu. Innymi aspektami, które wpływają na atrakcyjność akumulacji środków, w tym ich bezpieczeństwo, mogą być m.in. gwarancja zwrotu wpłaconego kapitału czy też kwestia opłat związanych z oszczędzaniem. Celem publikacji jest odpowiedź na pytanie badawcze: *dlaczego IKE prowadzone przez banki można uznać za najbezpieczniejszą metodę indywidualnego oszczędzania na emeryturę*. Do jego zrealizowania zastosowano krytyczną analizę literatury przedmiotu, ekonomiczną analizę prawa, a także metody wnioskowania. Z przeprowadzonych badań wynika, że bankowe IKE mają najwyższe gwarancje zwrotu depozytu, cechują się dodatnimi nominalnymi stopami procentowymi oraz wyróżniają się różnymi przywilejami, np. przywilejem egzekucyjnym. Warto także zwrócić uwagę, że w przypadku analizowanych produktów nie występują opłaty manipulacyjne związane z oszczędzaniem poszczególnych wpłat.

* Dawid Banaś – Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu.

Słowa kluczowe: oszczędzanie długoterminowe, III filar systemu emerytalnego, oszczędzanie na starość, produkty bankowe

Kody JEL: J32, G21, D14, G51

Bank Individual Retirement Accounts – the safest way to save for retirement

Abstract

Individual Retirement Accounts (in Polish – IKE) are one of the voluntary forms of additional saving for retirement. They are offered by five types of financial institutions, including banks. Although, regardless of the kind of institution, savers are guaranteed a return of capital, this is provided by three different entities. This results, for example, in differences in the maximum return. Other aspects that affect the attractiveness of the accumulation of funds, including security, may include the guarantee of return of the paid-up capital or the issue of fees related to saving. The publication aims to answer the research question: *why IKE maintained by banks can be considered the safest method of individual saving for retirement*. A critical analysis of the literature on the subject, an economic analysis of the law, and methods of inference were used to achieve it. The research shows that bank IKEs have the highest deposit return guarantees, are characterized by positive nominal interest rates, and are distinguished by various privileges, such as the enforcement privilege. It is also worth noting that the products analysed do not have handling fees associated with saving individual deposits.

Keywords: long-term savings, 3rd pillar of the pension system, saving for old age, banking products

JEL Codes: J32, G21, D14, G51

Wstęp

Indywidualne Konta Emerytalne (IKE) są jedną z pięciu możliwych form dodatkowego, dobrowolnego, a jednocześnie zinstytucjonalizowanego oszczędzania na emeryturę (poza nimi wskazać można: Pracownicze Programy Emerytalne (PPE), Indywidualne Konta Zabezpieczenia Emerytalnego (IKZE), Pracownicze Plany Kapitałowe (PPK) i Ogólnoeuropejski Indywidualny Produkt Emerytalny (OIPE)). Wszystkie te formy są analizowane z wielu różnych punktów widzenia, zarówno w literaturze krajowej, jak i zagranicznej. Warto też wskazać, że wśród badaczy panuje konsensus odnośnie co do potrzeby dodatkowego oszczędzania na okres starości (Banaś 2023a, s. 58; Błaszczuk 2020, s. 9; Kawiński i Sieczkowski 2022, s. 107; Olejnik 2020, s. 141–143; Ratajczak 2019, s. 110; Walczak, Kolek, Wojewódka i Pieńkowska-Kamieniecka 2017, s. 149). Mimo to w społeczeństwie niewielki odsetek osób decyduje się na dobrowolne gromadzenie środków na emeryturę. Najczęściej wskazywanym powodem jest brak dochodu lub jego niewystarczający poziom. Innymi determinantami odpowiedzialnymi za nieoszczędzanie na okres starości są chociażby dochód na osobę oraz strategia wydatkowania w gospodarstwie domowym, historia zatrudnienia, a także wiedza o systemie emerytalnym (Bucholtz i Szczepański 2022, s. 5–7).

IKE znaleźć można w ofertach pięciu różnych rodzajów instytucji finansowych. W niniejszym artykule skupiono się na IKE prowadzonych przez banki w formie rachunku oszczędnościowego. Ze względu na fakt prostoty ich funkcjonowania, a także wysoki poziom bezpieczeństwa gromadzonych w ten sposób środków, postawiono pytanie badawcze, które ściśle koresponduje z tytułem opracowania, a mianowicie: *dlaczego IKE prowadzone przez banki można uznać za najbezpieczniejszą metodę indywidualnego oszczędzania na emeryturę*. Do jego potwierdzenia zastosowano krytyczną analizę literatury przedmiotu, ekonomiczną analizę prawa, a także metody wnioskowania.

Ze względu na bardzo ograniczoną ofertę wśród banków (tylko jeden w formie spółki akcyjnej, działający na terenie całej Polski), a także mniejszą popularność¹, pominięto IKZE. Należy wskazać, że IKE i IKZE są do siebie bardzo zbliżone. Różnią się, między innymi, konstrukcją ulgi podatkowej, wiekiem pozwalającym dokonać wypłaty środków z preferencją podatkową, a także rocznym limitem wpłat. Dokładniejsze porównanie IKE z IKZE przedstawiono w opracowaniach m.in. Czupryna (2021, s. 13–15), Jedynaka (2014, s. 70–72).

Artykuł poza wstępem i podsumowaniem składa się z trzech części. W pierwszej omówiono ogólne, podstawowe założenia, które odnoszą się do wszystkich IKE. Wskazano także zalety i wady tej metody oszczędzania na starość. Następnie skupiono się na IKE oferowanych przez banki, jako szczególnej formie akumulacji środków na okres emerytury. W trzeciej części skupiono się na kwestiach związanych z bezpieczeństwem deponowanych środków. Wpierw wskazano, czym zdaniem autora, jest bezpieczne oszczędzanie, a także jak jest ono operacjonalizowane oraz jak można je mierzyć. Następnie, analizując różne akty prawne związane z funkcjonowaniem IKE, porównano gwarancje z Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego oraz systemu rekompensat Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. Odniesiono je do średnich wpłat, dokonanych w latach 2004–2024, co pozwoliło wskazać, w których formach IKE osoby już oszczędzające mogą liczyć na zwrot zdeponowanych środków, a gdzie przeciętny poziom oszczędności przekroczył wartości gwarancji deklarowanych w ustawach.

1. IKE – podstawowe założenia

IKE funkcjonują w Polsce od 2004 roku. Miały one urozmaicić ofertę dobrowolnego, dodatkowego oszczędzania na okres starości, gdyż wtedy jedyną opcją były PPE², które oceniano krytycznie (Dopierała 2018, s. 32; Ofiarski 2020, s. 41). Jednak dostęp do nich był (i nadal jest) wysoce ograniczony, gdyż PPE są formą grupowego oszczędzania, organizowaną przez pracodawcę w zakładzie pracy. Początkowo

¹ Tworząc regulacje dla OIPE w Polsce ustawodawca wzorował się na IKE, gdyż też wskazał na jego większą popularność względem IKZE (Waliszewski i Banaś 2023, s. 37).

² Więcej na temat PPE, m.in. w publikacjach: Petelczyc (2016), Szczepańskiego i Brzeczka (2016), Wojewódki (2021), Sierockiej (2021).

IKE były oferowane przez cztery rodzaje instytucji finansowych (banki, fundusze inwestycyjne otwarte zarządzane przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych, podmioty prowadzące działalność maklerską oraz zakłady ubezpieczeń na życie). Dodatkowo od 1.01.2012 r., IKE mogą być prowadzone przez dobrowolne fundusze emerytalne zarządzane przez powszechne towarzystwa emerytalne (art. 8, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205).

Oszczędzanie na IKE ma wiele zalet. Niewątpliwie główną z nich jest swoboda w wyborze instytucji oferującej ten produkt. Nic nie stoi także na przeszkodzie, aby zmieniać te instytucje w okresie aktywności zawodowej (oraz po niej, do momentu dokonania wypłaty) i dokonywać wypłaty transferowej. Pozwala to inwestować zgodnie z przekonaniem, czy też awersją do ryzyka. Umożliwia to także dostosowanie strategii oszczędzania adekwatnie do sytuacji gospodarczej, np. kryzysów.

Kolejną zaletą IKE jest ich powszechna dostępność dla osób fizycznych powyżej 16. roku życia. Oznacza to, że IKE może założyć praktycznie każdy. Jednak, mimo takich możliwości korzysta z nich niewielki odsetek osób – w tym także aktywnych zawodowo – liczba prowadzonych rachunków, na koniec 2024 r., nie przekraczała 965 tys.³ (KNF 2025). Z powodu tak niskiego zainteresowania analizowane są aspekty wpływające na chęć uczestnictwa w dobrowolnych formach oszczędzania. Marcinkiewicz (2018) wykazała, że istotny wpływ mają: wiek, wykształcenie, miejsce zamieszkania, poziom dochodu, obciążenia podatkowe, posiadanie nieruchomości, forma zatrudnienia oraz kompetencje finansowe. Z niskim uczestnictwem wiąże się także kwestia wykluczenia emerytalnego. Rozumiane może być ono jako niemożność korzystania z produktów emerytalnych (ujęcie bezwzględne), a także niekorzystanie z tychże produktów pomimo ich dostępności (ujęcie względne) (Jedynak 2020, s. 125). Wynikać to może z wielu czynników – utrudnień w użytkowaniu produktów służących oszczędzaniu na starość, braku dostępności geograficznej, świadomej działalności usługodawcy (np. wycofywanie produktu z oferty), czy też samowykluczenia (Dybał 2019, s. 109–110). Jedynak (2020) skupiając się na kwestii samowykluczenia stwierdza, że warunkowane jest ono brakiem posiadania przez uczestników systemu emerytalnego produktów służących oszczędzaniu na okres starości oraz niskim poziomem ich wykorzystania. Podobnego zdania jest Walczak (2019, s. 66–67), który stwierdza, że Polacy są nienauczani oszczędzania na starość, choć często odkładają pieniądze na inne sposoby, co można uznać za czwarty filar, zgodnie z klasyfikacją Banku Światowego. Zaliczane są do niego inwestycje w nieruchomości, skorzystanie z odwróconej hipoteki⁴, czy też szeroko rozumiane inwestycje alternatywne⁵.

Ustawodawca, chcąc zachęcić do oszczędzania z pomocą IKE, zaoferował także możliwość zwolnienia z obowiązku zapłaty podatku kapitałowego od dochodów

³ Dotychczas liczba IKE ogółem na koniec roku nie przekroczyła miliona. Najwięcej prowadzonych rachunków było na koniec 2018 roku – 995 741.

⁴ Dokładne opracowanie na temat odwróconej hipoteki zostało przygotowane przez Kowalczyk-Rólczyńską (2018).

⁵ Więcej na temat inwestycji alternatywnych m.in. Banaś (2023b).

wygenerowanych w związku z inwestowaniem gromadzonych środków, który popularnie określany jest jako podatek Belki. Jednak analiza literatury przedmiotu wskazuje, że najczęściej z tej zalety korzystają przede wszystkim osoby najzamożniejsze (Dybał 2016; Rutecka-Góra 2019). Z tego powodu następuje przesunięcie środków do produktów, w ramach których występują zachęty podatkowe, a nie obserwuje się zwiększenia wartości oszczędzanych kwot, tzw. efekt realokacji (Dybał 2016, s. 282; Marcinkiewicz 2018; Rutecka-Góra 2019, s. 49).

Przy posiadaniu jednego IKE otrzymuje się wspomnianą możliwość zwolnienia z obowiązku zapłaty podatku kapitałowego (podatku Belki). By było to możliwe, wypłaty zgromadzonych środków należy dokonać dopiero po osiągnięciu 60. roku życia, bez względu na płeć (szczególnym przypadkiem jest nabycie uprawnień emerytalnych po 55. roku życia). Dodatkowo każda osoba oszczędzająca na emeryturę z pomocą IKE, aby uzyskać zwolnienie z zapłaty podatku musi spełnić jeden z poniższych warunków (art. 34, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205):

- wpłacać środki na IKE przez co najmniej 5 lat,
- wpłacić ponad połowę wartości wszystkich wpłat na IKE nie później niż na 5 lat przed dniem złożenia wniosku o dokonanie wypłaty.

Należy jednak pamiętać, że bez względu na podmiot oferujący IKE jedna osoba może posiadać tylko jedno IKE (art. 5, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205). W sytuacji posiadania co najmniej dwóch rachunków opodatkowanie każdego z nich będzie wynosiło 75% (art. 30, ust. 1 pkt 7a, Dz.U. 1991 Nr 80 poz. 350). Ofiarski (2020, s. 171–172) wykazał dwie sytuacje, kiedy dopuszczalne jest posiadanie dwóch IKE, bez obciążenia oszczędzającego wyższym podatkiem:

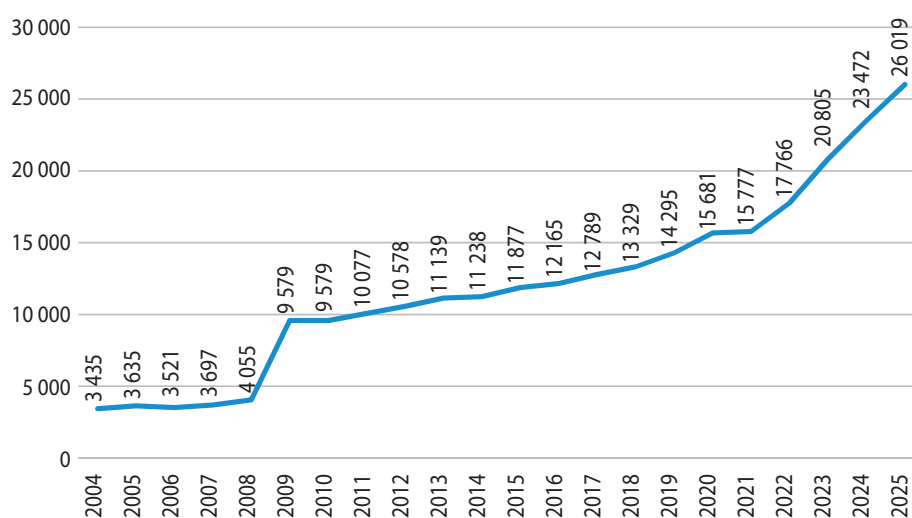
- przejściowe posiadanie dwóch kont, gdy jedno jest w instytucji poddanej procedurze likwidacyjnej lub upadłościowej,
- posiadanie wielu umów z różnymi funduszami, które są zarządzane przez to samo towarzystwo funduszy inwestycyjnych.

Warto wskazać, że przy zawieraniu umowy o IKE składa się wyłącznie oświadczenie o nieposiadaniu innych IKE. Z racji, że nie ma rejestru (bazy danych) osób korzystających z IKE, organy podatkowe mają niezwykle utrudnione zadanie wykazania posiadania przez daną osobę więcej niż jednego IKE. Należy przypomnieć, że proces oszczędzania w IKE nie jest deklarowany w zeznaniach podatkowych, jak ma to miejsce z IKZE. Witczak (2012, s. 156) uważa, że dopóki środki te będą inwestowane, to organy podatkowe mogą nie mieć wiedzy, że są one na różnych kontach jednej osoby.

Indywidualny charakter oszczędzania na emeryturę wyraźnie został wskazany w art. 5 ustawy o IKE (Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205). Dotyczy to wszystkich typów oferowanych IKE. Nawet osoby bliskie, które są związane więzami rodzinnymi, choćby małżonkowie, nie mogą mieć wspólnego rachunku IKE. Oczywiście nie oznacza to, że w sytuacji śmierci posiadacza rachunku zgromadzone środki przepadną. Oszczędzający ma możliwość wskazać osoby, które otrzymają pieniądze po jego śmierci (art. 11, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205).

Ograniczeniem związanym z oszczędzaniem za pomocą IKE jest roczny maksymalny limit wpłat, który wynosi 300% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce na dany rok⁶ (osoby poniżej 18. roku życia mogą wpłacić tyle, ile zarobiły w danym roku na podstawie umowy o pracę). Choć limity te są co roku zwiększane, to należy wskazać na dwa wyjątki – rok 2006, kiedy to zmniejszono możliwości dokonania wpłaty, i rok 2010, kiedy pozostawiono limit na poziomie z roku ubiegłego (rysunek 1). Związane jest to z faktem, że od 2008 roku, po nowelizacji ustawy o IKE, zagwarantowano utrzymywanie rocznych limitów na poziomie nie niższym niż ten, który obowiązywał w roku poprzednim (art. 13 ust. 1a, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205).

Rysunek 1. Roczne limity wpłat na IKE (w PLN)

Źródło: opracowanie własne.

Jednak limity te nie są wykorzystywane całkowicie, co można stwierdzić na podstawie danych zawartych w tabeli 1. Największe średnie wpłaty dokonywane były na IKE prowadzone przez podmioty prowadzące działalność maklerską, gdyż poza latami 2020 oraz 2024 wykorzystywano w nich co najmniej 70% limitu wpłat. Natomiast najniższe przeciętne wpłaty w ciągu danego roku zaobserwowano na IKE w zakładach ubezpieczeń na życie.

⁶ Włącznie z rokiem 2008 roczny limit wpłat wynosił 150% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia.

Tabela 1. Średnie wpłaty w latach 2004–2024 na IKE prowadzone przez różne instytucje (jako % rocznego limitu wpłat)

Rok	IKE ogółem	Zakłady ubezpieczeń na życie	Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	Podmioty prowadzące działalność maklerską	Banki	Powszechna towarzystwa emerytalne
2024	31	15	17	65	35	29
2023	29	15	15	73	36	28
2022	31	16	16	71	45	31
2021	33	20	29	78	29	37
2020	31	22	30	57	29	33
2019	32	22	29	73	37	29
2018	32	23	29	74	40	31
2017	30	23	28	75	36	32
2016	30	22	30	75	41	38
2015	29	22	31	73	38	39
2014	30	25	31	77	36	46
2013	28	20	29	79	42	52
2012	25	15	25	77	43	43
2011	20	15	18	79	29	-
2010	21	15	23	82	29	-
2009	19	15	20	88	27	-
2008	38	33	44	70	48	-
2007	46	37	63	84	33	-
2006	62	35	77	91	47	-
2005	61	33	76	92	42	-
2004	b.d.	14	68	96	b.d.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie KNF (2025).

Chociaż gromadzenie środków za pomocą IKE ukierunkowane jest na długoterminowe oszczędzanie, to warto przypomnieć, że nie jest to równoznaczne z faktem, że wypłata nastąpi dopiero po ukończeniu przez oszczędzającego 60. roku życia. Ustawodawca przewidział możliwość wcześniejszego wycofania pieniędzy.

W przypadku IKE jest to zwrot, a także częściowy zwrot (art. 37, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205). Należy pamiętać, że decydując się na takie rozwiązanie oszczędzający otrzyma środki pomniejszone o należny podatek, który w jego imieniu odprowadzi instytucja prowadząca rachunek IKE. Pierwsza możliwość, czyli zwrot, oznacza wypowiedzenie umowy o prowadzenie IKE. Skutkiem jest wypłata całości środków przed 60. rokiem życia. Konsekwencją jest brak możliwości dokonywania wpłat na to IKE. Dopiero w kolejnym roku kalendarzowym można założyć nowy rachunek. Natomiast w przypadku częściowego zwrotu, jak nazwa sama wskazuje, oszczędzający ma możliwość wypłacenia części środków. Ograniczeniem jest wysokość wpłat dokonanych na IKE. Oznacza to, że jeżeli była dokonana wypłata transferowa z PPE, a obecnie środki te znajdują się na rachunku IKE, to częściowy zwrot nie obejmuje tej kwoty. Dodatkowo należy wskazać, że dokonując zwrotu środków, które wcześniej były ewidencjonowane w ramach PPE, poza potrąceniem podatku Belki, do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, na wskazany przez tę instytucję rachunek, zostanie odprowadzone 30% tych środków, które zostały wcześniej przetransferowane z PPE (art. 37, pkt. 3 Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205). W związku z tym można stwierdzić, że środki te będą wykorzystane zgodnie z pierwotnym przeznaczeniem, gdyż większą sumę zgromadzonych składek, będącej podstawą wyznaczenia wysokości emerytury.

Podjęcie decyzji o momencie wypłaty środków zgromadzonych na IKE zależy w pełni od oszczędzającego. Ustawodawca w żaden sposób nie określił czasu, kiedy ma ona nastąpić. Ograniczeniem jest wiek 60 lat (w przypadku nabycia wcześniejszych uprawnień emerytalnych 55 lat), który jest jednym z warunków uzyskania zwolnienia podatkowego. Oszczędzający musi także podjąć decyzję, czy wypłata ma przyjąć charakter jednorazowego świadczenia, czy być dokonywana w ratach (art. 34, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205). Bez względu na rodzaj wypłaty trzeba mieć świadomość, że nie będzie możliwości ponownego założenia IKE, bądź dokonywania wpłat (w przypadku rozpoczęcia wypłaty w ratach), gdyż zwolnienie podatkowe przysługuje oszczędzającemu tylko raz. Warto przypomnieć, że środki będą wypłacone bezpośrednio oszczędzającemu, co także podkreśla indywidualny charakter oszczędzania na starość⁷.

2. Bankowe IKE jako szczególny rodzaj rachunku bankowego

Jak wspomniano, IKE są oferowane przez pięć rodzajów instytucji finansowych. Informację o wszystkich podmiotach oferujących IKE udostępnia Komisja Nadzoru Finansowego (KNF) wraz z podziałem na typy tych instytucji. W przypadku banków, IKE mogą być oferowane wyłącznie przez banki krajowe (art. 2 pkt. 9, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205). Zgodnie z ustawą Prawo bankowe oznacza to bank, który ma swoją siedzibę na terytorium RP (art. 4 ust. 1 pkt. 1, Dz.U. 1997 Nr 140 poz. 939). Jed-

⁷ Tylko w PPK przewidziano wypłatę świadczenia małżeńskiego w okresie starości. Więcej o nim: Banaś (2023a, s. 49); Jakubowski (2019, s. 104–106).

nak warto mieć na uwadze, że nie wszystkie banki znajdujące się na tym wykazie oferują je nowym klientom. Wynika to z faktu, że KNF publikuje dane o prowadzonych rachunkach, a część banków przejęła produkty w wyniku różnych fuzji, bądź po prostu wycofała je z oferty z powodu niskiego zainteresowania. Dodatkowo autor chciałby wskazać, że IKE znajdują się w ofercie niektórych banków spółdzielczych, które są zrzeszone w Grupie Bank Polskiej Spółdzielczości, bądź w SGB Bank. Jednak KNF wskazuje tylko zbiorczo na te dwa zrzeszenia, bez udzielania dokładniejszych informacji o poszczególnych bankach spółdzielczych. W związku z tym, chcąc uzyskać informację, czy dany bank spółdzielczy oferuje IKE, należy osobiście się z nim skontaktować, lub szukać informacji na jego stronie internetowej.

Decydując się na oszczędzanie w IKE w banku, należy zwrócić uwagę, jaki rodzaj produktu nabywamy, czy jest to produkt inwestycyjny, czy oszczędnościowy. Stwierdzenie to jest uzasadnione, gdyż banki dystrybuują także produkty znajdujące się w ofercie domów maklerskich lub towarzystw funduszy inwestycyjnych, które należą do tych samych grup. Często, chcąc uzyskać informację poprzez formularz kontaktowy albo e-mail z danym bankiem, możemy być przekierowani przez konsultantów na strony podmiotów innych niż banki, choć będących właśnie w tej samej grupie (mimo że wskazujemy jednoznacznie, że jesteśmy zainteresowani produktem oszczędnościowym). Informacja ta powinna być istotna dla osoby pragnącej oszczędzać za pomocą IKE, gdyż wpływać może na osiągnięty w przyszłości wynik finansowy, koszty ponoszone w trakcie akumulacji środków, a także poczucie bezpieczeństwa związane chociażby z poziomem gwarancji zgromadzonych środków w sytuacji upadłości lub likwidacji instytucji finansowej.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami bankowe IKE przyjmują formę rachunku oszczędnościowego (art. 32, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205). Z tego względu mogą być uznane za produkty wysoce konserwatywne, a przy okazji stosunkowo proste w obsłudze. Gromadzenie na nich środków na okres starości nie wymaga wysokiego poziomu wiedzy ekonomicznej. Oczywiście warto porównać dostępne na rynku oferty i wybrać tę najbardziej korzystną. Umowa na ich prowadzenie jest zawierana na czas nieokreślony, a oprocentowanie deponowanych środków, ze względu na długi horyzont czasowy, jest zmienne. Banki mają swobodę w kształtowaniu swojej oferty i często w celu wyznaczenia wysokości oprocentowania wykorzystują różne wskaźniki referencyjne, m.in. WIBID6M, WIBOR6M, czy też stopę referencyjną NBP (często odjęta jest od nich marża banku). W ofercie spotkać także można oprocentowanie, które jest jednoznacznie wyznaczone przez bank, np. 3% w skali roku. Rutecka-Góra i Rutkowska-Tomaszewska (2023, s. 109) na podstawie przeprowadzonych analiz wskazują, że od początku funkcjonowania IKE oraz IKZE ich oprocentowanie spada. Jednak warto zauważyć, że oszczędności emerytalne na bankowych IKE są oprocentowane dodatnią, nominalną stopą procentową. Dzięki temu osoby oszczędzające na emeryturę nie muszą obawiać się, że wypłata nominalnie wyniesie mniej niż wpłacono. Jednakże biorąc pod uwagę długość czasu deponowania środków na okres starości, a także niepewność związaną z wysokością inflacji, trzeba mieć świadomość, że produkt ten nie zawsze jest w stanie zapewnić realne zyski oszczędzającemu.

Z racji, że IKE prowadzone przez banki są w formie rachunków oszczędnościowych, są one objęte gwarancją depozytów z Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (BFG). Dzięki temu środki gromadzone na okres emerytury (wraz z innymi depozytami w tymże banku) są zabezpieczone do równowartości w złotych 100 000 euro⁸. Jeżeli oszczędzający zdecyduje się na wypłatę w ratach, to gwarancja nadal obejmuje środki, które nie zostały wypłacone. Dodatkowo wskazuje się, że seniorzy posiadają niższą wiedzę finansową (Finke, Howe i Huston 2011; Frączek 2014), w związku z czym szczególnie ważny jest dla nich aspekt bezpieczeństwa w postaci gwarancji wypłaty zaoszczędzonych pieniędzy.

Niewątpliwym plusem jest także brak opłat za prowadzenie tych rachunków (Ofiarski 2020, s. 60; Rutecka-Góra i Rutkowska-Tomaszewska 2023, s. 109), co oznacza, że całość wpłaconej kwoty jest oszczędzana i od całkowitej wartości ulokowanych środków jest liczone oprocentowanie. Warto także wskazać, że odsetki przysługują oszczędzającemu aż do dnia, w którym dokonano wypłaty transferowej, zwrotu lub zwrotu częściowego, zgodnie z zasadami zapisanymi w umowie (jakby nie przerwano procesu oszczędzania) (art. 33, Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205).

Bezpieczeństwo środków lokowanych na bankowych IKE wzmacnia także fakt, że mają one szczególne przywileje. Wynika to z ich statusu, gdyż zostały zakwalifikowane jako rachunki oszczędnościowe. Wskazać można chociażby na przywilej egzekucyjny (art. 54 i 54a, Dz.U. 1997 Nr 140 poz. 939), zgodnie z którym następuje zwolnienie spod zajęcia w toku egzekucji określonych kwot będących na tymże rachunku. Zgodnie z ustawą Prawo bankowe od zajęcia komorniczego wolna jest kwota o równowartości 75% minimalnego wynagrodzenia za pracę⁹ (od 1.01.2025 r. wynosi 3499,50 PLN).

Chociaż zarówno w ustawie Prawo bankowe, a także w ustawie o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego przewidziano dyspozycję na wypadek śmierci, to warto zauważyć, że w drugim akcie prawnym określono szerszy krąg uprawionych. Może nim być każda osoba fizyczna. Dodatkowo wypłata środków nie jest limitowana (w Prawie bankowym wskazano, że dyspozycja nie może być wyższa niż 20-krotność przeciętnego wynagrodzenia). Ofiarski (2020, s. 261–262) odnosząc się do kwestii dyspozycji na wypadek śmierci w przypadku IKE wskazuje na duże zróżnicowanie w odniesieniu do ustawy o podatku od spadków i darowizn. Badacz ten wskazuje, że obejmuje ona zakresem przedmiotowym IKE oferowane przez tylko dwa rodzaje instytucji – bank i towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Dzięki temu osoba uprawniona, która korzysta z dyspozycji na wypadek śmierci, nie jest traktowana inaczej w aspekcie podatkowoprawnym. Ułatwia to chociażby kwestie rozliczeń z organami podatkowymi w kraju.

⁸ Warto przypomnieć, że poziom ten jest równy we wszystkich krajach członkowskich UE, co jest efektem wdrożenia dyrektywy 2009/14/UE (Banaś 2022, s. 80).

⁹ Wyjątkiem są środki pochodzące ze świadczeń, dodatków, zasiłków oraz dodatkowych rocznych świadczeń pieniężnych dla emerytów i rencistów (tzw. trzynasta emerytura), gdyż są one wolne na podstawie sądowego lub administracyjnego tytułu wykonawczego (54a, Dz.U. 1997 Nr 140 poz. 939).

Należy mieć świadomość, że bank ma możliwość pobrania od klienta opłaty dodatkowej wyłącznie wówczas, jeżeli nastąpi rozwiązanie umowy o prowadzeniu IKE w ciągu 12 miesięcy od jej zawarcia (art. 39, ust. 1 Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205). Może być ona pobrana zarówno w przypadku dokonania zwrotu, wypłaty, jak i wypłaty transferowej. Jak wskazują Rutecka-Góra i Rutkowska-Tomaszewska (2021, s. 46) może to skutkować tym, że osoba posiadająca IKE w banku straci całość lub połowę odsetek naliczonych w okresie obowiązywania umowy. Badaczki te wskazały także na sytuację, gdy opłata likwidacyjna jest wyrażona kwotowo. Ich zdaniem jest możliwe, że wysokość tej opłaty przewyższy wpłaty dokonane na rzecz bankowe IKE. Chociaż bank nie pobiera opłaty za prowadzenie rachunku IKE, o czym była mowa, to należy wskazać, że przez cały okres umowy mogą być pobierane inne (standardowe) opłaty, które są także przewidziane dla innych rachunków będących w ofercie danego banku, np. za ustanowienie dyspozycji wkładem na wypadek śmierci. Ich wysokość, a także przesłanki i tryb ich zmiany, powinny być określone w umowie rachunku bankowego lub jej wzorcu (Rutkowska-Tomaszewska 2013). Jednak warto zwrócić uwagę, że nie są to opłaty manipulacyjne, które mogą wystąpić w przypadku IKE prowadzonych przez inne instytucje finansowe. Jest to dobra informacja, szczególnie istotna w sytuacji, kiedy dokonuje się niewielkich jednorazowych wpłat, które obniżyłyby wartość tychże wpłat. Daje to wręcz oszczędzającemu poczucie, że gromadzi na emeryturę całość zgromadzonych środków.

Z perspektywy banku warto wskazać, że środki, które zostaną przez nie zaewidencjonowane w ramach IKE, są wyłączone z podstawy naliczania rezerw obowiązkowych (art. 38, Dz.U. 1997 Nr 140 poz. 938). W związku z tym banki raczej powinny być zainteresowane długoterminowym kapitałem, który jest rzadziej wypłacany niż środki a vista czy z lokat bankowych.

3. Bezpieczeństwo oszczędzania na emeryturę – kluczowy aspekt bankowego IKE

Problem bezpieczeństwa w kontekście oszczędzania jest dla Polaków jedną z najbardziej kluczowych kwestii, co potwierdzają badania. Oprócz tego w literaturze przedmiotu wskazuje się, że istotną kwestią w procesie podejmowania decyzji o oszczędzaniu jest gwarancja zwrotu zainwestowanego kapitału (Gładys-Jakóbk 2014, s. 42–43; Kłopotcka 2018, s. 465). Wyniki badania przeprowadzonego przez Warszawski Instytut Bankowości (2024, s. 25) wskazują, że prawie 70% Polaków obawia się poniesienia strat, a także ryzyka związanego z inwestowaniem. Dodatkowo prawie połowa osób stwierdziła, że nie ma wystarczającej wiedzy. W związku z tym, zdaniem autora niniejszego artykułu produkt służący oszczędzaniu na emeryturę, który gwarantuje zwrot wpłaconego kapitału oraz zmniejsza prawie do zera ryzyko ujemnych nominalnych stóp zwrotu, może być postrzegany jako bezpieczny. Głównie ze względu na fakt, że otrzyma się zakumulowane środki, a także nie poniesie się strat w związku z tak długoterminowym oszczędzaniem. Aspekty te zapew-

nią bankowe IKE, czego nie można powiedzieć o IKE prowadzonych przez inne instytucje finansowe, w których może wystąpić strata części ulokowanych środków.

Wszystkie IKE, bez względu na instytucję, która je oferuje, mają zagwarantowany zwrot kapitału. Jednakże należy zwrócić uwagę, że objęte są one przez trzy różne instytucje gwarantujące depozyty – Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG), Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny (UFG), system rekompensat Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. W związku z tym można stwierdzić, że systemy ochrony depozytów zgromadzonych na IKE mają charakter sektorowy. Warto wskazać, że kwestie te są regulowane w różnych ustawach:

- Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. 2003 Nr 124 poz. 1152),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. 2005 Nr 183 poz. 1538),
- Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. 2016 poz. 996).

Może to zniechęcać potencjalne osoby zainteresowane oszczędzaniem za pomocą IKE. Choć instytucje oferujące ten rachunek mają obowiązek informacyjny, to nadal dla osoby nie mającej odpowiedniego poziomu wiedzy finansowej takie porównanie może być problematyczne. W związku z tym autor artykułu dokonał syntetycznego, stosunkowo prostego porównania różnic w gwarancjach depozytów na rachunkach IKE w różnych instytucjach finansowych (tabela 2). Pominięto w niej powszechne towarzystwa emerytalne, gdyż w rozdziale 3 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz.U. 1997 Nr 139 poz. 934), która określa funkcjonowanie tych instytucji, nie ma informacji o wysokościach gwarancji dla osób oszczędzających. W artykule 48 tego aktu prawnego jest tylko informacja o Funduszu Gwarancyjnym, który jest regulowany w rozdziale 19. Jednak tam także nie zostały wskazane żadne kwoty, które mogłyby być informacją dla osoby chcącej oszczędzać w ten sposób. Największą gwarancję można uzyskać w przypadku IKE prowadzonych przez banki – równowartość w złotych 100 000 euro. Określone jest to w art. 24, Dz.U. 2016 poz. 996 i wynika z faktu, że IKE jest prowadzone w formie rachunku bankowego. Dzięki temu można wskazać na kolejny aspekt wysokiego poziomu bezpieczeństwa lokowanych w ten sposób środków. Natomiast najniższy poziom gwarancji jest w podmiotach prowadzących działalność maklerską, a także towarzystwach funduszy inwestycyjnych. Wynosi on maksymalnie równowartość w złotych 20 100 euro. Należy wskazać, że w przypadku drugiego typu z wymienionych tu instytucji, w ustawie o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi jest jednoznaczne odniesienie (art. 32 pkt. 2c Dz.U. 2004 Nr 146 poz. 1546), że stosowane są przepisy znajdujące się w ustawie o obrocie instrumentami finansowymi, odnośnie do obowiązkowego systemu rekompensat.

Tabela 2. Różnice w gwarancjach depozytu, w przypadku upadłości instytucji prowadzącej rachunki IKE

	Zakłady ubezpieczeń na życie	Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	Podmioty prowadzące działalność maklerską	Banki
Instytucja gwarantująca zwrot depozytu	UFG	system rekompensat KDPW S.A.	system rekompensat KDPW S.A.	BFG
Maksymalna wysokość gwarancji	50% wiarygodności do równowartości w złotych 30 000 euro	100% do równowartości w złotych 3000 euro oraz 90% ponad tę wartość, do równowartości w złotych 22 000 euro. Łącznie równowartość w złotych 20 100 euro (3000 + 17 100)	100% do równowartości w złotych 3000 euro oraz 90% ponad tę wartość, do równowartości w złotych 22 000 euro. Łącznie równowartość w złotych 20 100 euro (3000 + 17 100)	równowartość w złotych 100 000 euro
Możliwość dochodzenia roszczeń ponad kwotę, od masy upadłości	Nie	Tak	Tak	Tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Dz.U. 2003 Nr 124 poz. 1152; Dz.U. 2004 Nr 146 poz. 1546; Dz.U. 2005 Nr 183 poz. 1538; Dz.U. 2016 poz. 996.

Sumując średnie wpłaty dokonane na poszczególne rodzaje IKE w latach 2004–2024 można zaobserwować, że na pełną gwarancję ulokowanych środków można byłoby liczyć w przypadku upadłości banku (tabela 3). Zakładając, że ktoś w każdym roku wykorzystywałby limit wpłat na IKE, to także mógłby liczyć na pełną gwarancję zebranych środków. W przypadku towarzystw funduszy inwestycyjnych należy pamiętać o koasekuracji powyżej równowartości w złotych 3000 euro. W związku z tym oszczędzający musi być świadomy, że nie odzyska całości wpłaconej kwoty. W zakładach ubezpieczeń na życie koasekuracja jest wyższa, co także spowoduje, że w razie jego upadłości nie zostaną wypłacone wszystkie środki. W podmiotach prowadzących działalność gospodarczą wykorzystano by maksymalny limit gwarancji, wynoszący równowartość 20 100 euro, czyli można by liczyć na około 85 000 PLN. Reszty środków można dochodzić od syndyka, który oszacowuje masę upadłości, a następnie ją likwiduje celem zaspokojenia wierzycieli.

Tabela 3. Średnie wpłaty na poszczególne rodzaje IKE w latach 2004–2024 (w tys. PLN)

Rok	IKE ogółem	Zakłady ubezpieczeń na życie	Towarzystwa funduszy inwestycyjnych	Podmioty prowadzące działalność maklerską	Banki	Powszechnie towarzystwa emerytalne
2024	7,3	3,6	4,0	15,3	8,1	6,8
2023	6,1	3,1	3,2	15,1	7,5	5,9
2022	5,5	2,9	2,9	12,7	8,0	5,5
2021	5,2	3,1	4,6	12,3	4,6	5,9
2020	4,8	3,5	4,7	9,0	4,6	5,1
2019	4,6	3,2	4,2	10,5	5,3	4,1
2018	4,2	3,0	3,8	9,8	5,3	4,1
2017	3,9	3,0	3,6	9,6	4,6	4,1
2016	3,7	2,7	3,7	9,1	5,0	3,6
2015	3,5	2,6	3,7	8,7	4,5	4,6
2014	3,4	2,8	3,5	8,6	4,0	5,2
2013	3,1	2,2	3,2	8,8	4,7	5,8
2012	2,6	1,6	2,6	8,1	4,6	4,6
2011	2,0	1,5	1,8	8,0	2,9	-
2010	2,0	1,4	2,2	7,8	2,8	-
2009	1,9	1,4	1,9	8,4	2,6	-
2008	1,6	1,4	1,8	2,8	2,0	-
2007	1,7	1,4	2,3	3,1	1,2	-
2006	2,2	1,2	2,7	3,2	1,6	-
2005	2,2	1,2	2,8	3,3	1,5	-
2004	b.d.	0,5	2,3	3,3	b.d.	-
SUMA	71,5	47,3	65,5	177,5	85,4	65,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie KNF (2025).

Choć średnie wpłaty dokonane na bankowe IKE w latach 2004–2024 przewyższają te na IKE ogółem, to można stwierdzić, że jest to produkt niedoceniany. Przeciętna wartość dokonanych wpłat na bankowe IKE stanowi połowę wpłat dokonanych na rachunki oferowane przez domy maklerskie. W związku z tym warto raz jeszcze przypomnieć, że IKE nie wymagają regularnych wpłat, choć są one zalecane, by zgromadzić kapitał pozwalający na starość utrzymać poziom życia z okresu aktywności zawodowej. Dodatkowo za prowadzenie rachunku IKE przez bank nie są pobierane opłaty. To co również jest istotne, w banku IKE mają najwyższy poziom gwarancji ochrony depozytów.

Podsumowanie

IKE nie cieszą się wśród Polaków zbyt dużym zainteresowaniem, na co wskazują dane KNF – liczba prowadzonych rachunków w ciągu 20 lat nie przekroczyła miliona. Nie oznacza to, że inne zinstytucjonalizowane formy indywidualnego oszczędzania na starość są powszechniejsze. Chociaż do IKE zachęcić mają preferencje podatkowe, to można stwierdzić, że działają one w wysoce ograniczonym stopniu.

IKE oferowane przez banki można uznać za konserwatywny sposób oszczędzania na emeryturę, gdyż jedyne czego wymaga się od osoby oszczędzającej w ten sposób, jest wpłata środków na specjalny rachunek. Odsetki są naliczane automatycznie, zgodnie z harmonogramem w umowie. Lokując pieniądze w ten sposób mamy pewność, że nominalne oprocentowanie będzie dodatnie. Oszczędzający na IKE nie zawsze może liczyć na wysokie stopy zwrotu. Nie ma także pewności, czy oprocentowanie będzie wyższe od stopy inflacji. Jednak warto przypomnieć o zwolnieniu z podatku Belki, co także wpłynie na wysokość zgromadzonej kwoty, zestawiając ją choćby z oszczędzaniem przez ten sam okres na zwykłej lokacie w banku.

Na kwestię bezpieczeństwa zgromadzonych środków niewątpliwie także wpływa gwarancja z BFG, która wynosi równowartość 100 000 euro w złotych polskich (wraz z innymi środkami w danym banku). Jest to najwyższa gwarancja oferowana oszczędzającym za pomocą IKE. Dodatkowo warto wskazać, że jest ona najprostszą do obliczenia, gdyż wystarczy dokonać przemnożenia średniego kursu euro opublikowanego przez NBP przez 100 000. W przypadku innych gwarancji, w innych instytucjach oferujących IKE występuje koasekuracja, która może obniżyć końcową wartość do wypłaty.

Niestety, nie wszystkie banki oferują IKE, co może wpływać na jego popularność. Chociaż w artykule skupiono się na perspektywie indywidualnego uczestnika systemu emerytalnego, to warto zwrócić uwagę, że także banki powinny zachęcać swoich klientów do oszczędzania za pomocą IKE. Depozyty w tej postaci zapewniają długoterminowe środki i zgodnie z ustawą o NBP banki nie muszą od nich odprowadzać rezerwy obowiązkowej.

W związku z tym warto w dalszych badaniach przeanalizować, jakie czynniki wpływają na niechęć banków do oferowania tego produktu. Zdaniem autora niniejszego artykułu banki wykorzystując dostęp do szerokiej bazy swoich klientów mogłyby efektywniej zachęcać do oszczędzania na emeryturę przy zastosowaniu IKE. Interesujące mogą okazać się także badania nad implementacją do IKE mechanizmów znanych z ekonomii behawioralnej, choćby tych, które są w PPK.

Bibliografia

- Banaś D. (2022), *Systemy gwarancji depozytów osób fizycznych w państwach Grupy Wyszehradzkiej*, [w:] G. Kotliński (red.), *Bankowość komercyjna i spółdzielcza w Polsce – refleksje po trzech dekadach transformacji. Szkice ku pamięci Doktora Ryszarda Mikołajczaka* (s. 73–86), Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań, DOI: 10.18559/978-83-8211-152-1/4
- Banaś D. (2023a), *Open Pension Funds vs Employee Capital Plans, which solution is more effective?*, „Ubezpieczenia Społeczne. Teoria i Praktyka”, 159(4), 43–60. DOI: 10.5604/01.3001.0016.3022.
- Banaś D. (2023b), *Inwestowanie w leśnictwo jako forma alternatywnego oszczędzania na emeryturę*, „Studia prawno-ekonomiczne”, 127, 79–98. DOI: 10.26485/SPE/2023/127/6
- Błaszczak B. (2020), *Filar kapitałowy w polskim systemie emerytalnym. Od OFE do PPK*, „Gospodarka Narodowa”, 301(1), 9–54. DOI: 10.33119/GN/116616
- Buchholtz S., Szczepański M. (2022), *Deklarowane powody nieoszczędzania na emeryturę w świetle ogólnopolskich badań ankietowych*, „Polityka Społeczna”, 580(07), 1–9. DOI: 10.5604/01.3001.0015.9686.
- Czupryn R. (2021), *Indywidualne Konta Emerytalne oraz Indywidualne Konta Zabezpieczenia Emerytalnego w obliczu ryzyka starości*, „Studia Ekonomiczne, Prawne i Administracyjne”, 1, 5–29.
- Dopierała Ł. (2018), *Indywidualne konta emerytalne prowadzone przez zakłady ubezpieczeń. Efektywność inwestycyjna i zasady funkcjonowania*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.
- Dybał M. (2019), *Wykluczenie emerytalne w III filarze*, „Ekonomia – Wrocław Economic Review”, 25(4), 101–113. DOI: 10.19195/2658-1310.25.4.7
- Dybał M. (2016), *Czynniki rozwoju prywatnych planów emerytalnych*, [w:] *Długoterminowe oszczędzanie. Postawy, strategie i wyzwania*, red. J. Rutecka-Góra (s. 271–288), Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa.
- Finke M.S., Howe J.S., Huston S.J. (2011), *Old Age and the Decline in Financial Literacy. Forthcoming in Management Science*. DOI: 10.2139/ssrn.1948627
- Frączek B. (2014), *Niski poziom alfabetyzacji finansowej społeczeństwa – jako bariera ograniczająca rozwój rynku kapitałowego*, [w:] T. Czerwińska, A.Z. Nowak (red.), *Rynek kapitałowy wobec wyzwań dekonstrukcji* (s. 113–134), Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.

Gładys-Jakóbiak J. (2014), *Zachowania finansowe Polek: między konsumpcją a oszczędzaniem*, „Prakseologia”, 155, 41–59.

Jakubowski S. (2019), *Świadczenia z pracowniczych planów kapitałowych. Rozprawy Ubezpieczeniowe*, „Konsument na rynku usług finansowych”, 32(2), 97–115.

Jedynak T. (2014), *Charakterystyka systemu emerytalnego w ramach powszechnego ubezpieczenia społecznego*, [w:] W. Sułkowska (red.), *System ubezpieczeń społecznych* (s. 45–77), Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Kraków.

Jedynak T. (2020), *Wykluczenie emerytalne z dodatkowej części polskiego systemu emerytalnego – analiza skali i zasięgu zjawiska*, „Ubezpieczenia społeczne. Teoria i Praktyka”, 146(3), 119–141. DOI: 10.32088/0000_36

Kawiński M., Sieczkowski W. (2022), *Ekonomia behawioralna w polskim systemie emerytalnym*, „Studia BAS”, 4(72), 103–121. DOI: 10.31268/StudiaBAS.2022.29

Kłopotcka A. (2018), *Skłonność gospodarstw domowych do oszczędzania a wiedza finansowa*, „Bank i Kredyt”, 49(5), 461–492.

KNF. (2025), *Informacje o rynku IKE według stanu na 31 grudnia 2024 roku*, https://www.knf.gov.pl/?articleId=92778&p_id=18

Kowalczyk-Rólczyńska P. (2018), *Equity release w finansach gospodarstw domowych osób starszych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław.

Marcinkiewicz E. (2018), *Uwarunkowania rozwoju dobrowolnych programów emerytalnych. Perspektywa makro- i mikroekonomiczna*, Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź. DOI: 10.34658/9788372839053

Ofiarski Z. (2020), *Indywidualne Konta Emerytalne. Aspekty podatkowoprawne i organizacyjno-funkcjonalne*, Difin, Warszawa.

Olejnik I. (2020), *Finansowe zabezpieczenie emerytalne w srebrnej gospodarce*, [w:] E. Frąckiewicz, B. Kryk (red.), *Srebrna gospodarka. Ujęcie społeczno-ekonomiczne* (s. 137–148), CeDeWu, Warszawa.

Petelczyc J. (2016), *Pracownicze programy emerytalne w krajach Unii Europejskiej*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa.

Ratajczak J. (2019), *Równość w systemie emerytalnym. Emerytury kobiet i mężczyzn w Polsce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, Poznań.

Rutecka-Góra J. (2019), *Efekty zachęt podatkowych w dodatkowym systemie emerytalnym w Polsce*, [w:] I. Kwiecień, P. Kowalczyk-Rólczyńska (red.), *Ubezpieczenia: wyzwania rynku* (s. 49–62), C.H.Beck, Warszawa.

Rutecka-Góra J., Rutkowska-Tomaszewska E. (2021), *Bankowe produkty emerytalne a niedozwolone klauzule umowne i ryzyko braku zgodności*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego”, 12, 42–54. DOI: 10.33226/0137-5490.2021.12.6

Rutecka-Góra J., Rutkowska-Tomaszewska E. (2023), *Bankowe indywidualne produkty emerytalne. Zasady funkcjonowania, oprocentowanie i poziom opłat w kontekście praktyki stosowania wzorców umownych i klauzul abuzywnych*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław.

Rutkowska-Tomaszewska E. (2013), *Ochrona prawna klienta na rynku usług bankowych*, LEX, Warszawa.

Sierocka I. (2021), *Suspension or limitation of contributions for the employee pension plans (PPE) in Poland*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne”, 3 (LXII), 10–14. DOI: 10.33226/0032-6186.2021.3.2

Szczepański M., Brzęczek T. (2016), *Zarządzanie ryzykiem w pracowniczych programach emerytalnych. Uwarunkowania instytucjonalne, ekonomiczno-fiskalne i demograficzne*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Warszawa.

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych Dz.U. 1991 Nr 80 poz. 350.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim Dz.U. 1997 Nr 140 poz. 938.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe Dz.U. 1997 Nr 140 poz. 939.

Ustawa z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych Dz.U. 2003 nr 124 poz. 1152.

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego Dz.U. 2004 Nr 116 poz. 1205.

Ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi Dz.U. 2004 nr 146 poz. 1546.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi Dz.U. 2005 nr 183 poz. 1538.

Ustawa z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji Dz.U. 2016 poz. 996.

Walczak, D. (2019), *Kapitał i rezerwy kapitałowe w ubezpieczeniu społecznym*, [w:] R. Pacud (red.), *Baza ekonomiczna ubezpieczenia społecznego* (s. 58–71), Difin, Warszawa.

Walczak D., Kolek A., Wojewódka M., Pieńkowska-Kamieniecka S. (2017), *Oszczędności na starość pracowników sektora publicznego*, „Zarządzanie i Finanse. Journal of Management and Finance”, 15(2), 149–158.

Waliszewski K., Banaś D. (2023), *Implementacja Ogólnoeuropejskiego Indywidualnego Produktu Emerytalnego w Polsce – podejście regulacyjne i ekonomiczne*, „Praca i Zabezpieczenie Społeczne”, 4 (LXIV), 33–45. DOI: 10.33226/0032-6186.2023.4.6

Warszawski Instytut Bankowości. (2024), *Poziom wiedzy finansowej Polaków 2024*, <https://www.wib.org.pl/wp-content/uploads/2024/03/poziom-wiedzy-finansowej-Polakow-2024-badanie-WIB-i-FGPW.pdf.pdf>

Witczak R. (2012), *Opodatkowanie IKE i IKZE jako formy gromadzenia środków emerytalnych oraz instrument optymalizacji podatkowej*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Oeconomica”, 274, 153–165.

Wojewódka M. (2021), *Selected remarks on employee representation role in long term saving plans in Poland – PPE (Employee Pension Schemes) and PPK (Employee Capital Plans)*, [w:] F. Chybalski, E. Marcinkiewicz (red.), *Pensions today – economic, managerial, and social issues* (s. 259–265), Wydawnictwo Politechniki Łódzkiej, Łódź.